

Aan de Staatssecretaris van Justitie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Betreft : justitiële jeugdinstellingen
Contactpersoon : mevr. mr. K.H. Hinders
doorkiesnummer : 070-3619353
E-mail : t.hinders@minjus.nl
Datum : 3 december 2007
Ons kenmerk : CR 35/1042345/07/KHH/TvV
Onderwerp : verbetervoorstellen justitiële jeugdinstellingen

Geachte mevrouw Albayrak,

Afgelopen maanden zijn twee rapporten over de justitiële jeugdinstellingen verschenen: het rapport "veiligheid in justitiële jeugdinstellingen (jji's): opdracht met risico's" van de Inspecties Jeugdzorg, Onderwijs, Gezondheidszorg en Sanctietoepassing van 10 september 2007 en het rapport van de Rekenkamer: detentie, behandeling en nazorg criminele jeugdigen" van 4 oktober 2007. Op uw verbetervoorstellen naar aanleiding van deze rapporten wil de Raad graag reageren.

De Raad onderschrijft uw verbetervoorstellen.¹ Op de meeste voorstellen is de Raad reeds ingegaan in zijn adviezen "Van Pij naar Bij, verbetering uitvoering Pij-maatregel"², en "De Justitiële jeugdinstellingen na 2010".³ In deze adviezen heeft de Raad tevens zijn visie weergegeven op de

¹ het betreft de behandeling en groeps grootte, de effectiviteit van interventies, de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel, het verkrijgen van meer kennis over de populatie, risicotaxatie en het meten van progressie in de behandeling, het verlenen van verlof en het voorkomen van onttrekkingen.

² advies d.d. 29 september 2006: "van Pij naar Bij" verbetering uitvoering pij-maatregel.

³ advies d.d. 30 maart 2007 "de justitiële jeugdinstellingen na 2010"

bejegening/behandeling van jongeren in de justitiële jeugdinrichtingen.

De Raad heeft gedurende de periode waarin hij de functie van toezichthouder op de tenuitvoerlegging in de justitiële jeugdinrichtingen vervulde, de betreffende bewindspersonen meermalen gewezen op tekortkomingen in de bejegening in deze inrichtingen. De Raad betreurt het daarom dat in de media de indruk is gewekt dat dit niet het geval zou zijn geweest.

In zijn advies “De justitiële jeugdinrichtingen na 2010” heeft de Raad uitgangspunten voor tenuitvoerlegging van jeugdstraffen en —maatregelen van jongeren weergegeven. Deze uitgangspunten dienen naar het oordeel van de Raad te fungeren als basis voor beleid en uitvoering. De Raad ziet deze leidende beginselen met een concrete vertaling ervan naar de praktijk nog té weinig terug in de verbetervoorstellen. Deze uitgangspunten zijn:

- leidend kader is het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK);
- (speciale) preventie prevaleert boven vergelding.
- beslissingen worden genomen vanuit de gedachte dat het aspect ‘tijd’ bij jongeren van groter belang is dan bij volwassenen;
- voorlopige hechtenis dient zo kort mogelijk te zijn. Bij aanvang van de inbewaringstelling wordt in overleg met de ouders én de jongere een individueel hulpverleningsplan (trajectplan) opgesteld.
- regionalisering staat voorop: de jongere wordt zo dicht mogelijk bij huis geplaatst;
- straffen en maatregelen worden waar mogelijk extramuraal ten uitvoer gelegd. Programma’s als STP en MST worden zoveel mogelijk toegepast.
- één vaste persoon begeleidt de jongere of heeft de regie over het gehele strafrechtelijke traject, van aanhouding tot en met nazorg.
- het optreden van een casusregisseur met een stevige positie is een noodzakelijke voorwaarde voor het slagen van de trajectbenadering, waarin continuïteit een kernbegrip vormt. Als de jongere een gezinsvoogd heeft, dient deze intensief bij het traject te worden betrokken.

Nadruk op trajectbenadering

In uw reactie op de rapporten wijst u ondermeer op het belang van een trajectmatige werkwijze in de justitiële jeugdinrichtingen. Jongeren moeten bij aanvang van het verblijf in de inrichting goed worden gescreend en gediagnosticeerd op basis van beschikbare gegevens van alle ketenpartners. De ketenpartners, de inrichting, de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdreclassering moeten vervolgens gezamenlijk een trajectplan voor de jeugdige opstellen. Het verblijf van de jongere in de inrichting zou daarbij moeten worden aangemerkt als een fase in een breder traject.

In zijn advies “De justitiële jeugdinrichtingen na 2010” geeft de Raad steun aan de voorgestelde trajectbenadering. Hij voegt daar aan toe dat ook de jeugdzorg structureel in de ketenbenadering dient te participeren, ook wanneer de jeugdreclassering geen officiële bemoeienis/taakopdracht heeft. Bovendien moet de Raad voor de Kinderbescherming voldoende worden toegerust teneinde als voorzitter/coördinator van het netwerkberaad te kunnen optreden.

De Raad vindt dat in de voorgestelde trajectbenadering nog onevenredig veel nadruk ligt op het verblijf in de inrichting. Wil de trajectgedachte echt goed van de grond komen dan zullen alle onderdelen van het traject, dat wil zeggen van aanhouding tot nazorg, zo moeten zijn dat de jongere *zo kort mogelijk* in de (gesloten afdeling van de) inrichting verblijft. In zijn advies “Van Pij naar Bij” heeft de Raad dit beginsel voor de Pij uitgewerkt in een model, het zogenaamde cascade-model. Het model zou ook kunnen worden toegepast op jongeren die geen Pij maar een jeugddetentie opgelegd hebben gekregen. In dit advies besteedt de Raad ook veel aandacht aan het belang van een daadwerkelijke pedagogische (be)handeling gedurende het verblijf in de inrichting⁴. Het behoeft in dit kader geen verder betoog, dat de Raad van mening is dat deze behandeling zo vroeg mogelijk na de opname in de inrichting dient te starten en zo adequaat mogelijk dient te zijn.

De nazorg zou al op het moment van aanhouding moeten beginnen. Dit moment zou meer moeten worden benut om na te gaan op welke wijze de jeugdige- gelet op het gepleegde delict en op zijn achtergrond- in de verdere voortgang van het

⁴ pagina 6 en 7 advies: “Van Pij naar Bij”, zie noot 2

proces adequaat kan worden tegemoet getreden, zowel wat betreft eventuele bestraffing als eventuele begeleiding.

Een andere voorwaarde voor het daadwerkelijk realiseren van een traject, inclusief de nazorg, is de regionale plaatsing van jongeren. In zijn advies van 29 september 2005 over de gesloten crisisopvang stelt de Raad hiertoe voor om verspreid binnen iedere regio kleine locaties te realiseren ⁵

In zijn advies “De justitiële jeugdinstellingen na 2010” wijst de Raad erop dat de nazorg verder moet worden uitgewerkt: een concreet nazorgplan dient ruim voor het moment van de invrijheidstelling gereed te zijn en vooral de ambulante jeugdzorg /jeugdreclassering moet al tijdens het verblijf van de jongere in de inrichting een belangrijke rol spelen. Tenslotte heeft de Raad erop gewezen de vorming van een zogenoemde Justitiële Jeugddienst, waar ondermeer de justitiële jeugdinstellingen, de Raad voor de Kinderbescherming, het bureau Halt en de jeugdreclassering onder komen te vallen, in het licht van de trajectbenadering een goede zaak te vinden. Op deze manier wordt zo vroeg mogelijk begonnen met de inbreng van jeugdzorg en het uit het strafrechtelijk circuit halen van de jongere. De Raad zou graag zien dat dit initiatief, waarover al enige tijd niets meer is vernomen, weer wordt opgepakt.

Hoogachtend,
namens de Raad voor Strafrechtstoepassing en
Jeugdbescherming,

prof. dr. P.B. Boorsma,
algemeen voorzitter

⁵ advies gesloten crisisopvang d.d. 29 september 2005.